

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗИНА
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ

“ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан філософського факультету
Іван КАРПЕНКО

_____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Політична теорія

рівень вищої освіти бакалаврський
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 052 Політологія
освітня програма Політичні технології та аналіз політики
вид дисципліни обов'язкова
факультет філософський

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою філософського факультету
Протокол № 10 від 21 червня 2024 року

Розробники програми: **Фісун Олександр Анатолійович** – доктор політичних наук,
професор, зав. кафедри політології філософського факультету.
Авксентьєв Антон Олександрович – кандидат політичних наук, старший викладач
кафедри політології філософського факультету.

Програму схвалено на засіданні кафедри політології
Протокол № 14 від 19 червня 2024 року

Завідувач кафедри політології

Олександр ФІСУН

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Політичні технології та
аналіз політики»

Гарант освітньо-професійної програми

Тетяна КОМАРОВА

Програму погоджено науково-методичною комісією філософського факультету
Протокол № 10 від 19 червня 2024 року

Голова науково-методичної комісії
філософського факультету

Сергій ГОЛІКОВ

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Політична теорія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 052 «Політологія» «Політичні технології та аналіз політики».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: концептуально-теоретичні засади наукового дослідження політики.

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладення навчальної дисципліни є: вивчення концептуально-теоретичних засад сучасної західної політичної теорії.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є: представлення окремого напрямку політичної науки – політичної теорії; визначення місця сучасної політичної теорії в загальній системі політичного знання; уточнення теоретико-методологічних особливостей політичної теорії.

Мають формуватися такі **загальні компетенції**:

ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Фахові компетенції:

ФК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

ФК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

ФК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

ФК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

ФК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

ФК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.

1.3. Кількість кредитів 5

1.4. Загальна кількість годин 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова / за вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
32 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
Не передбачені	Не передбачені
Самостійна робота	

86 год.	132 год.
Індивідуальні завдання	
1 контрольна, реферат	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

ПРН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

ПРН02. Вільно спілкуватися державною та однією з іноземних мов усно і письмово у професійній діяльності.

ПРН03. Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.

ПРН04. Мати навички професійної комунікації.

ПРН05. Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ПРН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення.

ПРН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

ПРН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.

ПРН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.

ПРН11. Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.

ПРН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретико-методологічні засади політичної теорії

Тема 1. Політична теорія як особлива галузь знань

Політична теорія – окрема галузь політичних знань. Об'єкт політичної теорії. Місце політичної теорії в системі політичних знань. Предмет дослідження політичної теорії. Специфічність політичної теорії як напрямку дослідження. Політична філософія та політична теорія. Філософська та політична компоненти напрямку досліджень політичної теорії.

Різноманіття та специфіка політичного. Політична феноменологія. Термінологічно-етимологічний вимір політики. Понятійно-категоріальний інструментарій політичної науки. Аполітичний соціум та Виникнення політичної спільноти.

Тема 2. Генеза, становлення та розвиток політичної теорії

Історичні етапи становлення політичної теорії. Від міфологічного до теоретичного осмислення політико-владних явищ. Політичні вчення давнини. Специфіка розвитку східної політичної думки. Становлення антично-полісного політичного світогляду. Антична політична філософія. Політична думка в Середні віки та в епоху Відродження. Громадянський гуманізм та народження республіканізму. Розвиток російської та української політичної думки в ранню добу.

Політичні концепти Нового часу. Дискусії про розподіл влади та «суспільний договір»: Монтеск'є та Руссо. Політичні теорії XIX ст. Політична теорія німецького ідеалізму. Критично-утопічний соціалізм і комунізм. Політичні альтернативи марксизму. Формування засад теорії політичного лібералізму. Російський ліберальний конституціоналізм та його досягнення. Розвиток української зарубіжної політичної думки.

Тема 3. Світ політичного як об'єкт наукового осмислення

Світ політичного в світоглядному та парадигмальному вимірах. Політика як сфера та форма (політичної) діяльності. Виникнення та природа політики. Виробництво та відтворення політичного. Структурно-функціональні складові політичного. Політичні відносини. Суб'єкти та об'єкти політики. Політична динаміка. Влада. Держава. Повсякденна політична практика та прийняття політичних рішень.

Тема 4. Теорія влади, держави та права

Системні та організаційні характеристики політичного. Загальне розуміння відносин політики із іншими сферами суспільства. Політико-філософський контекст рефлексії влади. Природа панування та підпорядкування. Ресурси та структура влади. Реалізація, легалізація та легітимність влади.

Теорія держави. Держава та її суверенітет. Державне правління та державна влада. Державний устрій. Державний режим. Державна монополія. Фактична держава та формальна держава. Теорія республіки.

Поняття права. Закон, мораль, справедливість, право. Нормативність права. Традиційне право. Природне право. Право жити та свобода померти. Правова держава.

Розділ 2. Теоретико-концептуальні схеми актуальної політичної теорії

Тема 5. Політична теорія австрійської школи

К.Менгер та політико-філософські засади австрійської школи. Суб'єктивістський підхід. Критика історизму та сцієнтизму. Критика конструктивістського раціоналізму. Методологічний індивідуалізм. Еволюціонізм, порядок та каталлактика.

Критика соціалізму та осмислення феноменології тоталітаризму. Осмислення соціальної справедливості. Теоретичні засади австрійського лібералізму.

Тема 6. Політична теорія Ж.Рансьєра

Політика як невідправлення влади. Політична теорія Ж.Рансьєра. Десять тез про політику Ж.Рансьєра. Критика Ж.Рансьєром ліберальних уявлень про сенс політичного. Політика як тип «парадоксальної дії». Політика як специфічний розрив логіки архе.

Поняття «демократія» й «народ» в теорії Ж.Рансьєра. «Політики» та «поліція» у Ж.Рансьєра. «Тяганина», конфлікт та «суперечка» у визначенні політики у Ж.Рансьєра. Два способи «скасувати політику» у Ж. Рансьєра. «Демократія як політична форма» в концепції Ж. Рансьєра. «Утилізація демократії» в осмисленні політик Ж.Рансьєра.

Тема 7. Політична теорія Ш. Муфф

Концептуальні засади теоретичних рефлексій Ш. Муфф. Парадокс ліберальної демократії К.Шмітта в трактовці Ш.Муфф та визначення громадянства. Демократична логіка включення та виключення в трактовці Ш.Муфф. Межі ліберального розуміння плюралізму в трактовці Ш.Муфф.

Перспективи здолання дилеми плюралізму К.Шмітта у трактовці Ш.Муфф Критика агрегативно-ринкового розуміння демократії у Ш.Муфф. Критика «демократії обговорення» у Ш.Муфф. Політичний порядок як вираз гегемонії у Ш.Муфф. Концепція агоністичного плюралізму Ш.Муфф.

Тема 8. Ліберальні концептуальні варіації політичної теорії (Дж. Ролз, Р.Нозік)

Основні положення теорії Д. Ролза. Три етапи розвитку концепції справедливості Дж. Ролза. Принципи справедливості як чесності Дж. Ролза. Як Ролз критикує альтернативні теорії справедливості. Основна ідея справедливості Дж.Ролза. Деонтологічний лібералізм Дж. Ролза. Чому концепція справедливості Дж. Ролза є новою версією суспільного договору. «Вуаль нерозуміння» та теза вихідної (початкової) позиції Дж. Ролза. Принцип свободи та принцип диференціації в концепції Дж. Ролза. Як Дж. Ролз використовує поняття теорії ігор. Рівність можливостей та соціал-демократична держава «загального добробуту». Основні ідеї роботи «Анархія, держава та утопія» Р.Нозіка. Принциповий лібертаризм Р.Нозіка. «Мінімальна держава» Р. Нозіка. Критика лібертаристами концепції Дж. Ролза.

1. Інтелектуальна специфіка «нової» ліберальної політичної теорії.
2. Основні положення політичної теорії Дж. Ролза.
3. Основні положення політичної теорії Р.Нозіка.
4. Лібералізм та лібертаризм.
5. Мінімальна та держава та ультра мінімальна держава.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього -го	у тому числі					Усього	у тому числі				
л		п	ла б	ін д	ср	л		п	ла б	інд	ср	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади політичної теорії												
Тема 1. Політична теорія як особлива галузь знань	18	4	4			10	19	2	1			16
Тема 2. Генеза, становлення та розвиток політичної теорії	18	4	4			10	19	2	1			16
Тема 3. Світ політичного як об'єкт наукового осмислення	19	4	4			11	19	1	1			17
Тема 4. Теорія влади, держави та права	19	4	4			11	19	1	1			17
Разом за розділом 1	74	16	16			42	76	6	4			66
Розділ 2. Теоретико-концептуальні схеми актуальної політичної теорії												
Тема 5. Політична теорія австрійської школи	19	4	4			11	18	1	1			16
Тема 6. Політична теорія Ж. Рансьєра	19	4	4			11	18	1	1			16
Тема 7. Політична теорія Ш. Муффа	19	4	4			11	19	1	1			17
Тема 8. Ліберальні концептуальні варіації політичної теорії (Дж. Ролз, Р.Нозік)	19	4	4			11	19	1	1			17
Разом за розділом 2	76	16	16			44	74	4	4			66
Усього годин	150	32	32			86	150	10	8			132

4. Темі семінарських занять

№ з/п	Назва теми	К-сть годин (денна)	К-сть годин (заоч.)
1	Політична теорія як особлива галузь знань	4	1
2	Генеза, становлення та розвиток політичної теорії	4	1
3	Світ політичного як об'єкт наукового осмислення	4	1
4	Теорія влади, держави та права	4	1
5	Політична теорія австрійської школи	4	1
6	Політична теорія Ж. Рансьєра	4	1
7	Політична теорія Ш. Муффа	4	1
8	Ліберальні концептуальні варіації політичної теорії (Дж. Ролз, Р.Нозік)	4	1
	Разом	32	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	К-сть годин (денна)	К-сть годин (заоч.)
1	За допомогою рекомендованої літератури та джерел дати розгорнуту характеристику політичної теорії як особливої галузі знань	10	16
2	Простежити генезу, становлення та розвиток політичної теорії	10	16
3	Розглянути проблему світу політичного як об'єкта наукового осмислення	11	17
4	За допомогою рекомендованої літератури особливості підходу	11	17

	політичної теорії до дослідження влади, держави та права		
5	Дати загальну характеристику політичної теорії австрійської школи	11	16
6	Охарактеризувати політичну теорію Ж. Рансьєра	11	16
7	Охарактеризувати політичну теорію Ш. Муффа	11	17
8	Розглянути ліберальні концептуальні варіації політичної теорії (Дж. Ролз, Р.Нозік)	11	17
	Разом	86	132

6. Індивідуальні завдання

Реферат.

7. Методи навчання

Методи навчання спрямовані на досягнення освітніх цілей та кореспондують із компетенціями:

- знайомство з науковими теоріями;
- підготовка доповідей;
- дискусії з проблемних питань на практичних (семінарських) заняттях.

8. Методи контролю

Основними критеріями оцінювання поточної успішності студентів є участь у семінарах, робота над рефератом, самостійна робота над вивченням основних джерел контрольна робота. Передбачена форма підсумкового контролю – екзамен - визначається робочим планом. І контрольна робота.

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль та самостійна робота								К/р	Реферат	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1				Розділ 2				5	5	60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8					
7	7	6	6	6	6	6	6					

Максимальна сума балів за поточним контролем складає **60 балів**.

На практичних (семінарських) заняттях можна отримати до **50 балів**.

Кількість балів	Критерії оцінювання
43-50	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважної причини, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини. Виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, уміння мислити абстрактно і узагальнено, здатність публічно представити матеріал.
37-42	Систематичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність пропусків занять без поважних причин, відпрацювання тем семінарських занять, пропущених з поважної причини. Виконання завдань до кожного семінарського заняття, висока активність роботи, засвоєння всього обсягу матеріалу, повні та обґрунтовані відповіді з несуттєвими помилками при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, здатність публічно представити матеріал.
31-36	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем семінарських занять. Виконання завдань до кожного семінарського заняття, активна робота на семінарських заняттях, засвоєння основних положень курсу, допущення декількох незначних помилок при виконанні завдань, здатність визначення теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
25-30	Наявність пропущених лекцій та семінарських занять, відпрацювання тем

	семінарських занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу, неповні відповіді при виконанні завдань, складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, здатність публічно представити матеріал.
19-24	Несистемне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважних причин, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених семінарських занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, участь у роботі на семінарських заняттях, засвоєння окремих положень матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення помилок при виконанні завдань, великі складності при визначенні теоретичних питань, на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
13-18	Епізодичне відвідування лекцій та семінарських занять, відсутність на заняттях без поважної причини, наявність декількох невідпрацьованих тем пропущених семінарських занять. Епізодична відсутність виконаних завдань, пасивна робота на семінарських заняттях (участь у роботі останніх лише за умови наявності стимулу з боку викладача), наявність певного уявлення щодо матеріалу тем змістовного розділу, неповні відповіді, допущення значної кількості помилок при виконанні завдання, невміння визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невпевнені навички публічного представлення матеріалу.
7-12	Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, наявність невідпрацьованих тем пропущених лекцій та семінарських занять. Систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання, нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання.
0-6	Систематичні пропуски лекцій та семінарських занять без поважних причин, теми пропущених лекцій та семінарських занять невідпрацьовані. Систематична відсутність виконаних завдань, пасивність у роботі на семінарських заняттях, неповні, необґрунтовані відповіді, допущення істотних помилок при виконанні завдання. Нездатність визначити теоретичні питання, на які розраховані завдання, невміння публічно представити матеріал.

Максимальна сума балів за написану контрольну роботу або реферат складає по **5 балів**.

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Зауважень до написаної контрольної роботи / реферату немає або майже немає.
3-4	Наявні до контрольної роботи / реферату зауваження стосуються переважним чином несуттєвих моментів (наприклад, студент не знає деяких аспектів тієї або іншої наукової теорії, висловлює власну думку спираючись на хибні припущення і т.д.).
1-2	Відповіді на питання мають суттєві недоліки (дається відповідь не на питання контрольної роботи, відповідь написано без знання наукових теорій і т.д.).
0	Відповіді на питання контрольної роботи / реферату відсутні.

Максимальна сума балів за екзаменаційну роботу складає **40 балів**.

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання. Обґрунтування неточні і не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.

10-17	Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, відповідь або неправильна, або він не розуміє суті питання. Не ознайомлений з джерелами, не може робити висновків.

Отже, максимальна кількість набраних балів по вивченню дисципліни складає **100 балів**.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

10. Рекомендоване методичне забезпечення

1. **Фісун О.А. Філософія політики:** Комплекс навчально-методичних матеріалів із курсу для студентів спеціальності “політологія”. Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012

Основна література

1. Байме К. Політичні теорії сучасності. К.: Стилос, 2008.
2. Політологія: навч. посібник / упоряд. та ред. М.Сазонова. Харків: Фоліо, 1998.
3. Фісун О.А. Філософія політики: Комплекс навчально-методичних матеріалів із курсу для студентів спеціальності “політологія”. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2012.
4. Шевчук Д. Сучасна політична філософія: навчальний посібник. Острого: Видавництво Національного університету “Острозька академія”, 2012.

Допоміжна література

5. Арндт Х. Між минулим і майбутнім. К.: Дух і літера, 2002.
6. Арндт Х. Становище людини. Львів: Літопис, 1999.
7. Баландьє Ж. Політична антропологія. К.: Альтерпрес, 2002.
8. Вебер М. Соціологія. Загально історичні аналізи. Політика. К.: Основи, 1998.
9. Габермас Ю. Залучення іншого: студії з політичної теорії. Львів: Асторолія, 2006.
10. Габермас Ю. Філософський дискурс модерну. К.: Четверта хвиля, 2001.
11. Демократія: Антологія / Упоряд. О. Проценко. К.: Смолоскип, 2005.
12. Історія політичної думки: навч. енцикл. словник-довідник для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: Новий Світ-2000, 2014.
13. Енциклопедія політичної думки / За ред. Девіда Міллера. К.: Дух і літера, 2000
14. Кимлічка В. Лібералізм і права меншин. Харків: Центр освітніх ініціатив, 2001.
15. Класики політичної думки від Платона до Макса Вебера. К.: Тандем, 2002. 16. Лібералізм: Антологія / Упорядники Олег Проценко, Василь Лісовий. К.: Смолоскип, 2002.
17. Макінтайр Е. Після чесноти. Дослідження з теорії моралі. К.: Дух і літера, 2002.
18. Манан П. Інтелектуальна історія лібералізму. К.: Дух і літера, 2005.
19. Мере Ж. Принцип суверенітету. Історія та основи новітньої влади. Львів: Кальварія, 2003.
20. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [П. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. Львів: «Новий Світ – 2000», 2015.
21. Поппер К. Відкрите суспільство та його вороги: в 2-х т. К.: Основи, 1994. 22. Пролеєв С. В. Метафізика влади: Монографія. К.: Наукова думка, 2005.
23. Рікер П. Право і справедливість. К.: Дух і літера, 2002.
24. Розанвалон П. Демократична легітимність. Безсторонність, рефлексивність, наближеність. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2009.

25. Ролз Дж. Теорія справедливості. К.: Основи, 2001.
26. Себайн Д.Г., Торсон Т.Л. Історія політичної думки. К.: Основи, 1997.
27. Сучасна політична філософія. Антологія. К.: Основи, 1998.
28. Таманага Б. Верховенство права: історія, політика, теорія. К.: Вид. дім «КиєвоМогилянська академія», 2007.
29. Тейлор Ч. Етика автентичності. К.: Дух і літера, 2002.
30. Тейлор Ч. Джерела себе. К.: Дух і літера, 2005.
31. Уолцер М. Про толерантність. Харків: Видавнича група «РА-Каравела», 2003.
32. Фуко М. Наглядати і карати. Народження в'язниці. К.: Основи, 1998.
33. Lukes S. Power: a Radical View / 2nd edition. London: Palgrave, 2005.
34. Maynor, J. W. Republicanism in the Modern World. Cambridge: Polity Press, 2003.
35. Mouffe Ch. The Democratic Paradox. London and New York: Verso, 2000.
36. Pettit Ph. On the People's Terms: A Republican Theory and Model of Democracy. Cambridge: Cambridge University Press, 2012.
37. Rancière J. "Ten Theses on Politics," Theory & Event, 2001, Vol. 5(3).
38. Rancière J. Dissensus on Politics and Aesthetics. London: Continuum, 2010.
39. Schmitt C. The Concept of the Political: Expanded Edition. Chicago: The University of Chicago Press, 2007.
40. Skinner Q. Liberty Before Liberalism. New York: Cambridge University Press, 1998.

11. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії воєнного стану або карантинних обмежень освітній процес в університеті здійснюється за змішаною формою навчання, а саме:

- дистанційно (за затвердженим розкладом занять) на платформі Zoom проводяться лекційні заняття;
- дистанційно на платформі Moodle проводяться практичні (семінарські), індивідуальні заняття та консультації, відбувається контроль самостійної роботи;
- аудиторно (за затвердженим розкладом занять) проводиться певний відсоток практичних та семінарських занять у навчальних групах кількістю до 20 осіб (з урахуванням відповідних санітарних і протиепідемічних заходів).

Складання підсумкового семестрового контролю: студентам денної форми навчання надається можливість (за заявою, погодженою деканом факультету) скласти **іспит в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Політична теорія».